

Poročilo o 5. slovenskem geološkem kongresu, Velenje 3. – 5. oktober 2018

Matevž NOVAK & Nina RMAN

Geološki zavod Slovenije, Dimičeva ul. 14, SI-1000 Ljubljana; e-mail: matevz.novak@geo-zs.si

Letos mineva 16 let od prvega kongresa slovenskih geologov, ki se je v organizaciji Geološkega zavoda Slovenije in Slovenskega geološkega društva odvijal v Črni na Koroškem. Že ob prvem nas je presenetil odziv, ki je pokazal, da je geološki kongres zaželen in potreben dogodek, saj omogoča predstavitev rezultatov znanstvenih raziskav z neposredno izmenjavo mnenj in izkušenj. Skozi leta je kongres rasel tako po številu udeležencev in predstavitev, kot obravnavanih tematik. Žal je bil od kongresa do kongresa opazen osip udeležbe predvsem tistih strokovnjakov, ki geološka znanja uporabljajo pri aplikativnem delu ali pa so končni uporabniki rezultatov geoloških raziskav.

Organizacija in cilji

Organizatorja 5. slovenskega geološkega kongresa, Geološki zavod Slovenije (GeoZS) in Slovensko geološko društvo (SGD), sta si za enega od glavnih ciljev zadala, da bi ta kongres poleg svojega osnovnega namena, predstavitev raziskovalnih dosežkov slovenskih in tujih geologov, prispeval tudi k premoščanju vrzeli in podiranju zidov med znanstveniki in strokovnjaki ter med geologi in snovalci politik ter najširšo javnostjo. V ta namen sta za prizorišče kongresa izbrala Velenje, mesto, ki živi z geologijo in v katerem obratuje še zadnji slovenski premogovnik, in k organizaciji kongresa povabila sorodne inštitucije in društva ter lokalne partnerje: Premogovnik Velenje (PV), Fakulteto za gradbeništvo in geodezijo (FGG), Slovensko rudarsko društvo inženirjev in tehnikov (SRDIT), Društvo slovenski komite mednarodnega združenja hidrogeologov (SKIAH) in Mestno občino Velenje (MOV).

Udeležba, teme in prispevki

Na 5. slovenskem geološkem kongresu, ki je potekal med 3. in 5. oktobrom 2018 v Hotelu Paka v Velenju, je sodelovalo 191 udeležencev iz 18 držav. Med prijavljenimi iz tujine so bili gostje iz Hrvaške, Albanije, Avstrije, Belgije, Bosne in Hercegovine, Črne gore, Islandije, Madžarske, Makedonije, Nemčije, Poljske, Portugalske, Republike srbske, Rusije, Slovaške, Švice, Velike Britanije in ZDA.

Predstavljenih je bilo 169 prispevkov, od tega 112 predavanj in 57 posterjev. Predstavitve so bile razvrščene v 12 sekcij in so obsegale naslednja področja: regionalna geologija, stratigrafija, mineralogija, petrologija, sedimentologija, paleontologija, strukturna geologija, tektonika, seizmologija, geologija kvartarja, geologija krasa, geokemija in okolje, hidrogeologija, geotermija, inženirska geologija, geotehnologija, mineralne surovine, materiali, geoenergenti ter geologija v šoli in širši javnosti. V sekciji Gospodarjenje z mineralnimi surovinami in varovanje podzemnih

voda so sodelovali predstavniki ministrstev, dve sekciji z mednarodno zasedbo pa sta potekali pod okriljem mednarodnih združenj; ena pod okriljem Komisije za mineralne in termalne vode Mednarodnega združenja hidrogeologov (IAH CMTW) in druga pod okriljem Skupnosti znanja in inovacij (KIC) EIT RawMaterials. Na razpisanem natečaju za najboljše predstavitve smo podelili tri nagrade za najboljše posterske predstavitve in nagrado za najboljšo študentsko predstavitve. Nagrade za posterske predstavitve so prejeli Lan Zupančič s soavtorji (1. mesto), Nina Valand s soavtorji (2. mesto) in Tea Novaković s soavtorji (3. mesto). Nagrado za najboljšo študentsko predstavitve pa je za predavanje prejela Valentina Pezdir s soavtorjema.

Plenarna predavanja

Štiri plenarna predavanja so povezovala rdečo nit letošnjega kongresa, temo »Geologija in družba«, s katero smo opozarjali na vlogo in pomen geologije in geološkega profesionalizma za družbo in njen razvoj. Dr. Slavko Šolar, generalni sekretar Evropskega združenja geoloških zavodov (EuroGeoSurveys), je o tem govoril v predavanju z naslovom Interakcija med znanstveniki/strokovnjaki in družbo: neizkoriščene priložnosti za vse? (sl. 1), dr. Vitor Correia, predsednik Evropske zveze geologov (European Federation of Geologi-

Sl. 1. Dr. Slavko Šolar, generalni sekretar Evropskega združenja geoloških zavodov (EuroGeoSurveys)

sts), v predavanju Družbeni izzivi XXI. stoletja: geologija na piedestalu (sl. 2), dr. Ruth Allington, predsednica Delovne skupine IUGS za profesionalizem v geoznanosti (IUGS Task Group on Global Geoscience Professionalism), pa v predavanju z naslovom Brisanje meja med znanostjo in stroko – obveza družbeno odgovorne in koristne geoznanosti (sl. 3). V zadnjem plenarnem predavanju z naslovom Geoenergetski viri Slovenije je dr. Miloš Markič predstavil prispevek širše skupine, ki se na Geološkem zavodu Slovenije ukvarja s to, za družbo zelo aktualno tematiko (sl. 4).

Okrogla miza in predstavitev portala eGeologija

Osrednji dogodek v okviru kongresa je bila okrogla miza z naslovom Ali je Slovenija pripravljena na uporabo geološkega znanja pri svojem razvoju? Na njej smo 4. 10. 2018 soočili različne poglede in izkušnje predstavnikov geoznanosti in uporabnikov geoloških podatkov glede vloge in pomena zbiranja, interpretiranja in javne dostopnosti geoloških podatkov za razvoj družbe. V razpravi, ki jo je povezoval Igor E. Bergant, so sodelovali (sl. 5 z desne proti levi): mag. Joško Knez, Agencija RS za okolje (ARSO); Tomaž Prohinar, Direkcija za vode, MOP; Ervin Vivoda, Sektor za zmanjševanje posledic naravnih nesreč, MOP; dr. Leopold Vrankar, Direktorat za energijo, MZI; dr. Tomaž Žagar, Služba

za načrtovanje in nadzor v GEN energija; Andrej Ločniškar, DRI upravljanje investicij; dr. Mihael Brenčič, Naravoslovnotehniška fakulteta UL in dr. Miloš Bavec, GeoZS. Cilj okrogle mize je bil, da bi mnenja razpravljavcev spodbudila snovalce politik k učinkovitejšemu prenosu znanja in kompetenc slovenske geoznanosti v prakso za potrebe državnih in lokalnih organov in gospodarskih subjektov. V skladu s tem ciljem so sodelavci Geološkega informacijskega centra GeoZS pred okroglo mizo predstavili spletni portal eGeologija, ki je razvit za namene zbiranja, urejanja in javne dostopnosti podatkov o geosferi. Portal eGeologija je bilo možno tudi preizkusiti ves čas kongresa v hotelski avli (sl. 6).

5.000.000.000 _ 5.0

5. SLOVENSKI GEOLOŠKI KONGRES, Velenje, 3.–5. 10. 2018

Do 5 milijard let z družbo 5.0

Sl. 5. Okrogla miza Ali je Slovenija pripravljena na uporabo geološkega znanja pri svojem razvoju?

Sl. 2. Dr. Vitor Correia, predsednik Evropske zveze geologov (European Federation of Geologists)

Sl. 3. Dr. Ruth Allington, predsednica Delovne skupine IUGS za profesionalizem v geoznanosti (IUGS Task Group on Global Geoscience Professionalism)

Sl. 4. Dr. Miloš Markič, Geološki zavod Slovenije

Sl. 6. Demonstracija spletnega portala eGeologija

Sl. 7. Udeleženci ekskurzije E-1 na bloku Termoelektrarne Šoštanj

Sl. 8. Razlaga na ekskurziji E-2

Sl. 9. Udeleženci ekskurzije E-3 ob profilu Velunja

Sl. 10. Razstava Geoznanost za družbo v velenjski galeriji na prostem

Sl. 11. Geološke delavnice na Dnevu geologije na Visoki šoli za varstvo okolja v Velenju

Ekскурzije

Tridnevni kongres so sklenile tri celodnevne kongresne ekskurzije in ena tridnevna pokongresna ekskurzija. Ekскурzija E-1: Velenjski lignit – geološka edinstvenost in njegova vloga v energetiki Slovenije, je tri ločene skupine vodila v aktivni del Premogovnika Velenje (jamo Pesje), Muzeja premogovništva Slovenije in Termoelektrarno Šoštanj (sl. 7), skupna pa sta bila uvoda predstavitev na sedežu Premogovnika in ogled območij z vidnimi posledicami rudarjenja in območij sanacije. Inženirsko-geološka ekskurzija E-2: Načrtovanje trase 3. razvojne osi in geološko pogojeni dejavniki tveganja pri umeščanju prometnic v prostor je potekala po trasi načrtovanega severnega odseka 3. razvojne osi, od priključka Velenje jug do Šentruperta (sl. 8). Stratigrafsko-sedimentološko-tektonska ekskurzija E-3: Geološki razvoj kenozojskih sedimentacijskih bazenov v širši okolici Velenja je potekala na območjih oligocenskega Smrekovškega bazena, preko Periadriatske prelomne cone do Slovenjgraškega miocenskega bazena in Velenjskega pliokvartarnega bazena (sl. 9).

Pokongresna ekskurzija je podrobneje opisana v ločenem prispevku v tej izdaji.

Obkongresne dejavnosti in dogodki

Eden od pomembnih ciljev 5. slovenskega geološkega kongresa je bil tudi ta, da geologijo kot znanost in stroko predstavimo najširši družbi. V ta namen je bila organizirana vrsta obkongresnih aktivnosti in dogodkov. Organizatorja kongresa sta razpisala fotografski natečaj Geoznanost za družbo, na katerem je sodelovalo 15 avtorjev, ki so poslali skupaj 41 fotografij. Ocenjevalna komisija je med njimi izbrala 12 fotografij. Zmagovalne fotografije natečaja in fotografije strokov-

njakov Geološkega zavoda Slovenije, ki tematsko dopolnjujejo predstavitev različnih vej geoznanosti in področij njihovih raziskav, bodo do aprila 2019 razstavljene v velenjski Galeriji na prostem (sl. 10).

Tudi razstava Litosfera, ki jo je v sodelovanju z Muzejem Velenje pripravil Oddelek za geologijo NTF in bo na Velenjskem gradu razstavljena vse do oktobra 2019, je imela podoben cilj. Na razstavljenih vzorcih slovenskih kamnin iz študijskih zbirk Oddelka je predstavljeno, kako geologi beremo zgodovino Zemlje, procesov, ki jo oblikujejo in zgodovino življenja na njej.

Med najpomembnejšimi ciljnim skupinami so bili učenci in dijaki osnovnih in srednjih šol. Zanje smo v okviru evropskega projekta RM@Schools3.0 – Raw Matters Ambassadors at Schools 3.0 v sodelovanju z Muzejem premogovništva Slovenije pripravili delavnico o mineralnih surovinah, v sodelovanju z Visoko šolo za varstvo okolja v Velenju pa je Skupina za popularizacijo geologije Slovenskega geološkega društva organizirala Dan geologije z geološkimi delavnicami. Na delavnice se je prijavilo skupaj kar 150 učencev in dijakov (sl. 11).

Ob tem smo z organizacijo GeoTEKa okrog Škalskega jezera, tradicionalne akcije Slovenskega geološkega društva, poskrbeli tudi za geološko obarvano rekreacijo.

Kongresna gradiva

Vse podrobnejše informacije o 5. slovenskem geološkem kongresu in obkongresnih dogodkih najdete na kongresni spletni strani www.geo-zs.si/5SGK. Tam so objavljene tudi elektronske izdaje vseh tiskanih kongresnih gradiv, video posnetki okrogle mize in dveh plenarnih predavanj, rezultati natečajev in fotografije.

Zahvala

Vsem sodelujočim inštitucijam in posameznikom, ki so na kakršen koli način pripomogli k uspešni izvedbi kongresa, se v imenu organizacijskega odbora najlepše zahvaljujemo. Zahvaljujemo se tudi vsem sponzorjem in donatorjem, ki so z denarnimi ali materialnimi prispevki omogočili izvedbo kongresa. To so: GEN energija, d.o.o.; Alpina, tovarna obutve; Atlantic Grupa; Dana, proizvodnja in prodaja pijač; Energetika Ljubljana; Fido; Gdi Gisdata; Geobrugg AG Switzerland; Geokop; Gradbeni inštitut ZRMK; Nikon Slovenija; Ocean Orchids; Petrol Geoterm; Pomgrad; Radenska; Skupnosti znanja in inovacij EIT RawMaterials; Ščurek; Tektonik pivovarna in Termit.